

La vergonya

Per fi, dos lectors de l'*Avui*, després del crit d'alarma de Jaume Vilalta (24 de juny), ratificat per l'editorial del dia 26, al qual s'ha referit Josep M. Espinàs (4 de juliol), han pronunciat el mot escaient: vergonya.

Perquè és realment una vergonya que l'únic diari que surt a Barcelona en català passi per la crisi que passa i pugui estar, per moments, a punt de periclitar o de naufragar. Una crisi d'aquesta mena arriba a fer dubtar de tot.

És una vergonya que en moltes porteries de Barcelona —i penso en barris com l'Eixample, on el nivell mitjà de vida és benestant—, el repartidor hi deixi només un exemplar —o cap— d'aquest diari.

És una vergonya que moltes famílies que es diuen i que se senten catalanes, i que continuen parlant normalment la nostra llengua, no estiguin subscrietes a l'*Avui*.

És una vergonya que certa gent que es diuen catalanistes no llegeixin quotidianament l'*Avui* i facin escarafalls perquè el diari no és del tot del seu grat. Potser tampoc no ho és del meu, potser també jo hi llegeixo coses que no m'interessen o que preferiria no llegir-hi, aneu a saber! Però, ¿quina importància pot tenir això davant del fet fonamental de la llengua que, en aquest cas, el diari assumeix? Suposo que hi ha altres lectors a qui no plauen algunes d'aquestes coses que em plauen a mi i que també les consideren secundàries al costat de la importància cabdal que té el fet de l'aparició d'un diari català al cap de gairebé quaranta anys d'interdicció.

Car no es tracta de política. Llegir, subscriure's, o sostenir l'*Avui* no pot ser considerat un acte polític, sinó un acte cultural, o cívic, en el sentit més elemental dels mots, si no és que es prefereix l'esfondrament o la desaparició de la nostra llengua.

Precisament una de les virtuts de l'*Avui*, i em penso que poc subratllada, és haver permès, a través de la seva pàgina «Diàleg», que hi tinguessin cabuda tots els partits polítics, tots els punts de vista, totes les opinions. Aquesta tasca és importantíssima. Si, de bones a primeres, amb la llibertat de premsa, haguessin aparegut tres o quatre diaris en català, cadascú hauria llegit el que li era més afí i hauria ignorat els altres. Aquesta pàgina de l'*Avui* ens ha permès de conèixer-nos mútuament, saber les opinions dels altres, escoltar-les, sospesar-les. Ha permès refer, en part, el que precisament s'havia intentat desfer —i que per moments sembla que hagi estat assolit com ara aquesta crisi que comentem indueix a creure-ho, que és el diàleg entre nosaltres mateixos.

La crisi de l'*Avui*, el sol fet que un diari com aquest pugui perillar, assenyala, sense pal·liatiu possible, una de les nostres tares més exacerbades, que és el nostre individualisme; un individualisme que ratlla en l'egoisme o bé en la inconsciència. Assenyala, en tot cas, la nostra manca de cohesió col·lectiva, una falta essencial en la transmissió de consignes, com les que els habitants d'un país una mica normal, sense necessitat de formular-les o d'explicitar-les, adopten per instint, per autodefensa.

L'any 1939, un setmanari fet a Barcelona fou gairebé imposat a moltes empreses, en una manera que tenia molt de suborn. Molts botiguers barcelonins es doblegaren a aquella imposició oportunista. ¿Com és que ara no saben, amb llur lliure albir, subscriure's i donar suport a un gran quotidià en català.

Aquests fets assenyalen una societat malalta. Les malalties acostumen a ser guarides, quan no han assolit un grau massa agut, per mitjà de la medicina. Quan aquesta és impotent, a voltes cal acudir a la cirurgia. Crec que encara som a temps a medicar-nos, a guarir-nos, a redreçar-nos, per mitjans normals, de les nostres dolències. Però això depèn de tots, depèn de cadascú de nosaltres i del seu grau de conscienciació ciutadana.

¿Qui no s'ha adonat, o no ha volgut adonar-se, que pobles com Irlanda, com Euskadi, han adoptat posicions molt més radicals perquè han arribat a una situació-límit, a un grau de desesperació que, per sort, no coneixem nosaltres? ¿Qui no vol veure que quan a un poble el problema de la seva existència, de la seva supervivència, se li planteja en termes radicals, sempre hi haurà un nucli de patriotes que no es resignaran a morir i que estaran disposats a sobreviure al preu que sigui? ¿Què fóra de nosaltres si, en lloc de ser sis o set milions de catalanoparlants, en fóssim mig milió o un milió? ¿Quins són aquests catalans que, oblidant els seus deures de simples ciutadans, inhibint-se de la seva condició elemental de catalans provoquen, sense adonar-se'n, un possible extremisme que ells mateixos foren els primers a lamentar, a condemnar? Car hi ha una altra forma de violència, engendrada pels aparents pacifistes —pels pacifistes de la mort—, i de la qual no s'ha parlat ni prou ni gaire...

Catalunya, i en general els Països Catalans, semblen haver adoptat, una vegada per totes, el camí de la convivència, de la tolerància, de la persuasió, del seny en suma, en aquest esforç per rescalabar-se. Però aquest camí passa per un grau de responsabilització mínim dels nostres deures, aquest camí passa per la progressiva normalització del nostre país, començant per la normalització de la llengua. Hi ha catòlics, en aquest país, als quals no ha servit de res que el Vaticà II defensés i propugnés, a cada país, la llengua autòctona. HI ha burgesos, en aquest país, als quals no serveix de res la carta dels Drets Humans defensada per l'ONU, ni els pactes d'Helsinki. Aquests indiferents, aquests aparents pacifistes, són els veritables generadors —o còmplices— dels terrorismes

És una vergonya, sí, haver d'escriure aquestes coses...

Josep Palau i Fabre

Avui, 20 de juliol del 1979